

Ziedi, mana jaunība!

CIK VĒL ATMIŅĀ PAR S!P!K! UN P!K! KORIEK RĪGĀ

Trīsdesmitie gadi Rīgā — skaistākie, labākie, vareņākie, jūsmīgākie, laimīgākie, priecīgākie, mīļākie, trakākie, jautrākie, bagātākie, brīvākie, līksmākie, nebēdnīgākie, dzīvākie, jaukākie... Un tomēr aizmirsušies. "Kas paliek pāri — vieglas alkas..." Kādreiz "uzsit asini" kādas dziesmas vārdi, nezina no kādas zemapziņas vietas uzpeldējuši. "Hei! Sauc dižens kaprālis, kāds no autotanka..." Bet kādi vārdi tur vēl bija? - "Šķūnis tumšāks nekā pirts, meijots eleganti..." Eleganti? - Anšlava Eglīša "Ballīte!" Tā skan! Dzirdēta? Dziedāta? Kad? Kur? Mokās galvā kāds ritms, melodijas sprakšķi: "... grīdā aizlūst plank-ka!" Neatminētu, ja gudrs draugs nepateiktu, ka to komponējis Graubiņš. Nujā! Tagad zinu - dziedāja P!K! vīru koris Rīgā. Vai varētu tomēr aloties? Nav neviena, kam paprasīt. Kur jūs esat, visi P!K! kora vīri?-

Kā tad tas sākās? - Maza zālīte, otrajā stāvā, Daugavietēs. Pie flīģeļa sēž S!P!K! kora diriģents Teodors Kalniņš un pārbauda 1932. g. rudens semestra jaunos fukšus (nelikšu pēdiņas, neteikšu - meitenes, mēs tad bijām fukši). Uztraukums liels. Dažas grib dziedāt un tadēļ bail, ka neuzņems. Citas, kam koris nepatīk, vēlētos šai eksāmenā izkrist. Uz pārbaudījumu bija jāiet visām jaunajām. Diriģents uzsit akordus ar vienu roku, ar abām reizē. Mums, pa vienai stāvot viņam blakus, ir sitienā jāizdzied skaņa. Ja gadās īstās notis, liek apsēsties. Ja ne, var iet mājās.

Četrus piecus gadus gāju uz iknedēļas mēģinājumiem. Galvā atlikusi Teodora Kalniņa izmisīgā lūgšanās, lai nesarunājamies balsu mācīšanas laikā. Viņam gan bija pacietība! No atmiņas izgaisušas dziesmas, ko dziedājām. Kaut kas reiz atgādināja pantiņu: "Diezgan grūti vecpuišam, vienam ilgi dzīvojot. Ai, cik grūt', vai cik grūt', vecam un vēl puišam būt!" Šī dziesma koncertos bija jāatkārto, un aplausi palikuši prātā. Arī vienas kritikas virsraksts: "Baltās meitenes dzied."

Un tad kaut kā sametām kauliņus kopā ar P!K! vīru kori. Laikam tadēļ, ka abiem koriem diriģents bija Teodors Kalniņš. Burši mūs, meitenes, kaut kā negribēja atzīt, dziedādami "Mēs esam Teodora dēli", bet mūs "salaulāja" kādā garīgā koncertā baznīcā pie "mūzikas altāriem svētiem, melodijas kur staigā." Gan koncertējām atsevišķi, gan daudzas "dzīves gaitas" dzīvojām kopā: triju operu koros uz Nacionālās operas skatuves, ceļojumos uz Madonu, Daugavpili, Berlīni un Igauniju.

Tā kā Teodors Kalniņš bija kora diriģents arī operā, mēs tikām izraudzīti, lai papildinātu operas kori. Piedalījāmies Jāņa Kalniņa *Hamleta*, kā arī *Kņazā Igorā* un *Sābas ķēniņienē*. *Hamletā* S!P!K! koristes tēloja mūķenes. Vilkāmies lēnā gājienā uz bērēm jeb varbūt uz baznīcu un dziedājām "Integer vitae". Pieredzējām arī izrādi, kur pie Ofēlijas kapa Kortāns un Pelle sāka dziedāt: "Kad es biju jauns, tad mīlēju, man šķita...", bet tālāk netika un, iebļaudamies: "Leksim bedrē!", ielēca arī un vairs nedziedāja (kurš gan bedres dibenā ies dziedāt!). Autors Jānis Kalniņš diriģēja dziesmas pavadījumu "pumpā pumpā" pa tukšo. Starpbrīdīm sākoties, visi mukām uz tumsu aizkulisēs, jo neviens negribēja gadties ceļā autora-diriģenta bargajam dusmu brāzienam, kad viņš nesās no savas orķestra bedres laukā.

Sābas ķēniņienē iznāca lielas lustes dzīru skatā. Griežas skatuve, un griežamies un veļamies arī mēs pie svētku galdiem, kā jau piedzērušiem pienācās, vīna kausus vicinādami ("Vēl nāvei nākot, lūdzamies: dod vēlreiz ballē piedzerties"). Tai skatā dziedāšana laikam

Aina Schmitz dzirva

nesanāca.

Kņaza Igora spilgtākais atmiņā skaistais sieviešu koris, un S!P!K! koristes seno krievu zemnieku meitu tautas tērpos ogojot dziedāja — gaišas un priecīgas gaviles.

Un tad Berlīne! Mums toreiz tas bija kaut kas speciāls. Pie tam kopā tādā draudzīgā, pierastā barā. Bija jau braukts ārpus Latvijas arī agrāk, gan korī, gan bez kora, piemēram, uz SELL (Suomi-Eesti-Latvija-Lietuva) studentu konferences ekskursiju kādā maijā Helsinkos. Bet šoreiz S!P!K! un P!K! korus izlase knieba cits citam sānos: vai mēs tiešām esam tie izredzētie, kas brauc uz Berlīni "pie visa brīva"

Alma Schulliz dzimta

(maksāja kino "Splendid Palace" īpašnieks) - iedziedāt filmas *Gauja* pavadījuma dziesmas filmu studijā UFA? Muziku komponēja Jānis Kalniņš, kas pats brauca līdzī diriģēt.

Berlīnē nodzīvojām veselu nedēļu. Puišus uzņēma Latvijas sūtniecības nama sūtnis Edgars Krieviņš, lett. Meitenes dzīvoja vācu pansijā. Dienā mēģinājām un dziedājām filmai, vakaros trallinājām "uz savu roku," daudzdamies pa vīna pagrabiniem un krodziņiem. Tas nav aizmirsies. Atmiņā arī pastāvīgais izsalkums. Brokastis un pusdienas jau toreiz Berlīnē bij plānas, un vakariņu mums nebija nemaz. Ja jau to dziesmu tad būtu mācējusi, mēs varētu dungot pēc "Suļiko" notīm: "Zupā gaļu meklēju es, nav nekā uz bufetes. Viss, kas ir uz bufetes, tas priekš lielas Vērmachtes." Tā nāca vēlāk.

UFAs studijā iepazīnāmies ar Vācijas latvieti, 1905. g. emigrantu Jāni Gūteru, ievērojamu filmu režisoru. Ļoti sabrāļojāmies. Viņš mums izrādīja filmu pasaules kulises un aizkulises, kopā fotogrāfējāmies. Uzrakstīju par visu to un arī par Berlīni, un par viņu pašu jūsmīgu rakstu savai tā laika avīzei *Brīvajai zemei*, taču par to gandrīz pazaudēju tur žurnālistes darbu. Tomēr tiku cauri tikai ar smagu brāzienu, ka nezināju, ko īpašu Guters savā laikā kam "izēdis". Rakstu, saprotams, nedrukāja, un mūsu skaistās bildes avīzē neredzējām ("Pašā zaļā jaunībā nāve ap mums tinas").

Bijām nogrēkojušies arī ar dziesmām. Tikām slantī par Aspazijas "Mēness starus sīgo" un Andrieva Niedras "Dažu skaistu ziedu." Bet kas gan būtu filma par Gauju, ja mēs nedziedātu: "Un kad Gaujas līčos atkal ievas zied"? Un vienā vakarā zem veca mūra

velvēm, kad vācu orķestris pēkšņi spēlēja šo melodiju, mēs dabūjām to nodziedāt, spontāni pievienodamies ar latviešu vārdiem. Par to kāds "brūnsvārcis" mums izmaksāja vīnu.

Dziesmas Berlīnē skanēja skaisti, skaista bija Gauja filmā, skaista Jāņa Kalniņa mūzika, skaistas Berlīnes nakts. "Ai, rožainās jaunības dienas! Vēl smaid' man rožainas dienas!" Viss bija un izbija, it kā nekad nebūtu bijis. Vēl fotogrāfija zem pazemja kāpnēm ar uzrakstu otrā pusē: "Iekš stacijas ar Kalniņ Jāni mēs gaidām Bābelsbergas bāni."

Tai pašā laikā iegadījās 18. novembra svinības Latvijas sūtniecībā, kur mūsu koris nodziedāja dažas dziesmas ļoti internacionālai sabiedrībai: diplomātiem un citādām Berlīnes slavenībām, kas visi bija ielūgti pie sūtņa Krieviņa piramidā sakrautiem gardumiem, kur mēs kautrējāmies spiesties klāt. Citādi bijām dzīvojuši "zaļi", kā prof. Jāzeps Vītols ir rakstījis par savu jaunību Peterpilī.

Tēriņam izsniegtā naudiņa visa izdota. Lai pedējo vakaru vēl varētu "pabummulēt," apmainījām savas 1. klases biļetes un braucām mājās 3. klases vagonos uz cietiem soliem. Rīga pēc Berlīnes pirmajā brīdī izskatījās maza un tumša, bet latviešu maize gan gardāka nekā jebkad. Atceļā pa visiem kopā nebija nekā cita, kā vien pudele franču konjaka, ko "nospērām" com! Lūkinam, fr. metr. Viņš tās izdzeršanu pārmet man vēl tagad šeit Austrālijā, kad tiekamies, it kā es viena būtu vainīga!

To visu vajadzētu atcerēties arī Lončikam (kas tagad tuvu pie U!). Bet kur visi citi? Rakstiet! Atcerēties ir tik patīkami... "Bij viens vakars maigā maijā" Daugavpilī. To vajadzētu atminēt Roderikam Pavasaram, lett., P!K! kora ilggadīgā priekšniekam. Mēs abi Vienības namā vadījām tradicionālo "tūrvalsi". Izvazājām visu garu garo daugavpīliešu ballētāju virkni pa istabu istabām, gaitenju gaitenjiem, pa bēniņu pažobelēm, tad izvedām ārā un palaidām vaļā dārza krūmos un kurmju rakumos. Rodis droši var dziedāt: "Es mācēju danci vest līkumiņu līkumiem."

Skaidr, ka pirms tam bija koncerts. Dziedājām arī garnizonam cietoksnī, kur toreiz valdīja ģenerālis Bangerskis. Ausīs klusi skan P!K! kora vīru balsis: "Lūk, mana roze zied — Es, bitīte, pieskrienu un noskūpstu tās skaistās lapiņas — Un tad mēs dejojām ar Līzi, un viņa bija jauna..."

Nu reiz! Tad gadījās tāds priecīgs, laimīgs, skaists brīdis: P!K! koris katrai S!P!K! koristei pēc koncerta pasniedza vijolišu pušķi. Vai varēja būt vēl sirsnīgāk? Cik reižu tas tā vēl kādam kaut kad gadījies? Vismaz divi pāri apprecējās tai laikā - imerietes Margrieta un Skaidrīte ar Teodoru un Valdi.

"Draugi, brāļi, dziediet vēl šo dziesmu, Brīnumjauko dziesmu!"

